

نگاه **معصومه رضایی**: تاریخ پژوه

سکان هدایت شورای انقلاب در دست روحانیت انقلابی

عالمان دین؛ برسا زندگان نظام اسلامی

تدبیر امام خمینی(ره) در تأسیس شورای انقلاب اسلامی در روزهایی که همه گروه‌های سیاسی در اندیشه سوار شدن بر امواج خروشان خشم ملت، به‌منظور بهره گیری از آن در جهت تأمین منافع حزبی و گروهی خود بودند، امری ستودنی و لازمه پیروزی واقعی انقلاب مردم بود که با پیروزی انقلاب نیز، پس از رهبری بیشترین و مهم‌ترین نقش را در هدایت و هماهنگی امور انقلاب و ایجاد نظم و قانون داشت. این شورا با عضویت و پیشگامی روحانیان و مبارزان انقلابی که توسط امام(ره) انتخاب شده و به عرصه‌های گوناگون امور مملکتی وارد شده بودند، به‌خوبی توانست تا تشکیل نهاده‌ها و ارگان‌های قانونی، به شکل موقت کشور را اداره کند. افزون بر این، حضور رهبران روحانی و انقلابی مانند آیت‌الله مطهری، آیت‌الله بهشتی و... در بدنه اصلی شورا، سبب شد این نهاد انقلابی در جلوگیری از انحراف انقلاب از خط اصیل اسلام و تحقق اهداف انقلاب اسلامی، به‌گونه‌ای مؤثر عمل کند. در همین راستا، نوشتار پیش‌و به نقش گروه‌های انقلابی و به‌ویژه روحانیت، در مدیریت عملکرد شورای انقلاب اختصاص یافته است.

«روحانیت» در رأس شورای انقلاب اسلامی

نگاهی به اعضا و ترکیب شورای انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که سلسله‌مراتب قدرت و تصمیم‌گیری در شورای انقلاب، در اختیار روحانیت بوده است. به‌عبارتی روحانیان در شورای انقلاب، قدرت، نفوذ و ابتکار عمل را در دست داشتند. امام خمینی(ره) به‌عنوان رهبر انقلاب اسلامی، در رأس این نهاد قرار داشت و انتخاب اعضای شورا و انتصاب آنان به مناصب مختلف نیز، با تأیید ایشان بود. ریاست شورا نیز از همان ابتدا، در اختیار آیت‌الله مطهری بود که با شهادت ایشان، این سمت به آیت‌الله طالقانی منتقل شد و با درگذشت آیت‌الله طالقانی، آیت‌الله بهشتی عهده‌دار ریاست شورای انقلاب شد. بنابر این اداره و ساماندهی عملکرد و فعالیت‌های شورای انقلاب، عملاً در اختیار روحانیان بود.

اقدامات روحانیان در شورای انقلاب
افزون بر وظیفه مدیریتی اعضای روحانی در شورای انقلاب، آنها در اقدام عملی برای عبور از نظام شاهنشاهی و سپس در فرایند تصمیم‌گیری و سیاستگذاری پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز، موضوع فعال اتخاذ کردند. تحقق اهداف انقلابیون و ایجاد حکومت اسلامی در ایران، از اهداف اولیه تشکیل شورای انقلاب بود. مدیریت دقیق و برنامه‌ریزی مؤثر در موضوع بازگشت امام خمینی(ره)، استقبال از ایشان، اسکان و دیدارهای ایشان و مشورت به امام خمینی(ره) در موضوعات مهم، از جمله راینیز درباره تشکیل دولت موقت، از دیگر اقدامات مهم این شورا بود. با تأکید فراوان امام خمینی(ره) به اعضای شورای انقلاب جهت پایه‌ریزی نهادهای رسمی، بحث‌هایی مانند: تشکیل دولت و مجلس، ایجاد مجلس مؤسسان و مجلس تدوین قانون اساسی مطرح شد. به‌دنبال همین مذاکرات، در مسئله تشکیل دولت، اعضای شورای انقلاب با تعیین و معرفی مهدی بازرگان به امام خمینی(ره) زمینه شکه‌گیری دولت موقت را فراهم کردند. پس از تشکیل دولت، شورای انقلاب همچنان بر پایه وظایف و اختیارات خود در پیشبرد امور نقش داشت. از همان ابتدا قراین بر این بود که شورا، نقش قانونگذاری را در غیاب نهادهای قانونی داشته باشد. در واقع شورا در جایگاه مجلس عمل می‌کرد و تمام وزرا با رأی اعتماد شورا رسمیت پیدا می‌کردند. همچنین طرح‌های بزرگ و قوانین، بعد از بررسی توسط کمیسیون‌ها، به تصویب شورای انقلاب می‌رسید. اعضای روحانی شورا که ملاک اصلی تصویب قوانین و تأیید صلاحیت وزرا را همسوی با قوانین اسلامی و خط‌مشی امام‌خمینی(ره) می‌دانستند، قاطعانه بر مواضع خویش ایستادگی می‌کردند.

روحانیان شورای انقلاب در جایگاه دولت

بعد از استعفا ی مهدی بازرگان از ریاست دولت موقت، شورای انقلاب وظایف اجرایی را نیز بر عهده گرفت.ت. این موضوع باعث شد تا شورای انقلاب، با عنوان جدید دولت شورای انقلاب، وظایف جدیدی را عهده‌دار شود. این وظایف عبارت بودند از: تهیه مقدمات قانون همه‌پرسی قانون اساسی، انتخابات مجلس شورای اسلامی، رئیس‌جمهور و مواردی از این قبیل. علاوه بر این قرار شد اعضای شورای انقلاب، هر یک وظایف یک‌وزارتخانه را بر عهده بگیرند. جالب آن است که بیشتر اعضای شورای انقلاب، به‌عنوان ره‌عهده‌گیرند، از روحانیان بودند. چنان‌که وزارت داد گس‌تری به آیت‌الله محمدز شام‌ده‌وی کنی، وزارت دفاع به آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای، وزارت آموزش و پرورش به دکتر محمدجواد باهنر، چهارسانزدگی به آیت‌الله سید محمد بهشتی و وزارت کشور به آیت‌الله اکبر هاشمی رفسنجانی محول شد. البته ۴وزارتخانه دیگر نیز به افراد غیرروحانی واگذار شد. بااین حال بست‌دهای حساس به روحانیان رسید و آنها در بدترین شرایط سیاسی کشور، توانستند از عهده‌پذیری از امور خطیر برآیند. این شورا در مدت فعالیت‌های خود، توانست اقدامات متعددی انجام دهد. از جمله این اقدامات می‌توان به بازداشت و مجازات سرکردگان رژیم پهلوی، مصادر ه کارخا‌ها و اموال افراد سرسپردگان بدان، پاکسازی ادارات از افراد ضدانقلاب، اخراج مستشاران خارجی از طریق قطع ایادی بیگانه و لغو قراردادهای امپریالیستی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، ایجاد نظم و استقرار حاکمیت انقلاب و تشکیل نظام جدید، کمک به محرومان و مستضعفان جامعه و تعدیل ثروت، رفاه و آبادی کشور ازجمله ارتقای سطح تولیدات کشاورزی، توسعه صنایع، بازسازی معنوی و اخلاقی و فرهنگی جامعه اشاره کرد. بیشتر این اقدامات را روحانیان انجام دادند و حتی برخی از اعضای ملی‌گرا و غیرروحانی شورای انقلاب، با آن مخالف بودنددر کل عملکرد شورا به‌ویژه اعضای روحانی، آن میان مردم مقبول بود و رضایت آنان را به‌دنبال داشت.

الهام‌دانایی سرشت گزارش روزنامه نگار

در واپسین روزهای تیرماه ۱۳۵۹، آخرین جلسه شورای انقلاب اسلامی برگزار شد. شورای انقلاب، نخستین نهاد و مهم‌ترین تجربه عملی اداره کشور است که توسط امام‌خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی و در پاییز ۱۳۵۷شکل گرفت. این تدبیر بهنگام، از یک‌سو روند پیروزی انقلاب را سرعت بخشید و از سوی دیگر، به تکیه‌گاه مخالفان نظام سیاسی رژیم پهلوی، برای تسهیل پیوستگی عموم مردم به جریان انقلاب تبدیل شد و پس از سقوط نظام پیشین، به اداره کشور بسا مدد رساند. این شورا طی مدت فعالیت خود، مسائل و رویدادهای مختلفی را مدیریت کرد که از زوایای گوناگون در خور بررسی است. در نوشتار پی آمده، به‌واکوی عملکرد آن شورا در ۴دوره مبارزه، گذار و تثبیت نظام پرداخته خواهد شد.

الف) دوران مبارزه

منظور از مبارزه در این مقطع، مبارزات منتهی به پیروزی انقلاب در بهمن۱۳۵۷ است. در واقع شورای انقلاب در دوره‌ای شکل یافت که حوادثی نظیر قیام ۱۷شهریور، تأثیر بسزایی در اوج‌گیری مبارزات مردم با رژیم پهلوی داشت. یکی از نمادهای این تأثیر را در مدیریت اعتصابات و به شرح ذیل باید دید:

۱) اعتصابات

در این دوران اعتصابات گسترده توسط فرهنگیان، کارکنان صنعت نفت، مطبوعات و سایر اقشار، روزبه‌روز بیشتر می‌شد و در جریان مبارزات نهضت اسلامی، با مدیریت کمیته‌هایی با محوریت شورای انقلاب، تأثیر فراوان داشت.

۱-۱) اعتصابات نفت

به‌دنبال اعتصاب گسترده کارکنان صنعت نفت در تیزقوای نظامی راز محل تأسیسات خارج ساخت و تولید نفت برای مصارف داخلی، به ۲۲۰هزار بشکه رسید. هیأت طی تماس با اعضایون پالایشگاه‌ها، آنها را نیز برای تصفیه نفت مصرفی آماده کرد و با صدور اعلامیه‌ای، آمادگی آغاز به کار پالایشگاه‌ها را صادر کرد. دومین خبر پیروزی هیأت، در ۳۰دی‌ماه منتشر شد که پالایشگاه آبادان، تولیدات خود را به ۲۴۰هزار بشکه در روز رساند و با درخواست هیأت قرار شد که تولیدات خود را برای مصارف داخلی، به ۳۶۰هزار بشکه در روز برساند.

۱-۲) اعتصابات سراسری

بعداز ساماندهی اعتصابات نفت،نوبت به سایر اعتصابات رسید؛اعتصاب‌هایی که نظام اجتماعی ایران را مختل کرده بود. اعتصاب در پست، تلفن، تلگراف، برق، حمل‌ونقل، راه‌آهن، گمرک و... موجب مشکلات فراوانی در زندگی روزمره مردم حتی تغذیه و بهداشت جامعه شده بود. این شرایط را باید در نظر گرفت. در آن زمان، برای ابتکاری دیگر طی حکمی دکتر عبدالله سجایی، دکتر محمدجواد باهنر و مهندس علی‌اکبر معین‌فر را مأمور رسیدگی به اعتصابات سراسری کرد. «کمیته در تنظیم اعتصاب، گام‌های مهم و بلندمدتی برداشت. به‌عنوان نمونه با صدور اطلاعیه‌ایی، برای صادرات خشکبار جهت جلوگیری از اتساف محموله‌های فراوان در گمرک، ادامه فعالیت‌های نوسازی برای تأمین آب در تابستان، بازگشت به کار کارکنان شرکت واحد اتوبوسرانی، بازگشت به کار بخشی از کارکنان گمرک، آزادی صادرات نه‌ادهای گیاهی و مجوز ورود کمپون‌های کالادر مرز ترکیه،مدن‌باشی مدارس و وظایف هماهنگی برای ارسال ارز به دانشجویان خارج از کشور، تصمیمات و هماهنگی‌ها را با سازمان‌های مربوطه

تاریخ

خوانش و تحلیلی در باب کارنامه شورای انقلاب اسلامی

نهادی برای مبارزه، گذار و تثبیت

به عمل آورد. به هر ترتیب قدرت نفوذ و اثر گذاری

کمیته‌ها که باز هم محوریت آن باشواری انقلاب بود، کار را در این دوران پیش می‌برد.

۲) مذاکرات

یکی دیگر از حساس‌ترین اقدامات شورای انقلاب که در عرصه سیاسی نمود بیشتری داشت، مذاکره به‌منظور برون‌رفت جامعه از شرایط موجود بود. شورای انقلاب به‌طور مشخص، با ۳۳گروه مذاکره داشت: دولت بختیار، سران ارتش و امریکایی‌ها، هر چند هدف راینزی با گروه‌های مختلف متفاوت بود اما فصل مشترک تمامی مذاکرات، تمکین آنها به خواست ملت ایران و رهبری انقلاب بود.

۲-۱) مذاکره با بختیار

ارتباط بین شایبور بختیار و شووری انقلاب، از پیچیدگی و حساسیت خاصی برخوردار بود. در روز سه‌شنبه ۳بهمن۱۳۵۷، مهدی سازگان در کنفرانسی مطبوعاتی اعلام کرد که درباره مسائل آینده کشور، مذاکراتی غیررسمی و دوستانه، بین دولت بختیار و شخصیت‌های جناح مخالف که می‌توانند بالقوه از اعضای شوری انقلاب باشند، صورت گرفته است. موضوعات اصلی مذاکرات شووری انقلاب با بختیار، عبارت بودند از:متقاعد کردن بختیار به استعفا از نخست‌وزیری و همبستگی با انقلاب اسلامی، انتقال در دوره‌ای شکل یافت که حوادثی نظیر قیام ۱۷شهریور، تأثیر بسزایی در اوج‌گیری مبارزات مردم با رژیم پهلوی داشت. یکی از نمادهای این تأثیر را در مدیریت اعتصابات و به شرح ذیل باید دید:

۱) اعتصابات

در این دوران اعتصابات گسترده توسط فرهنگیان، کارکنان صنعت نفت، مطبوعات و سایر اقشار، روزبه‌روز بیشتر می‌شد و در جریان مبارزات نهضت اسلامی، با مدیریت کمیته‌هایی با محوریت شورای انقلاب، تأثیر فراوان داشت.
۱-۱) اعتصابات نفت
به‌دنبال اعتصاب گسترده کارکنان صنعت نفت در تیزقوای نظامی راز محل تأسیسات خارج ساخت و تولید نفت برای مصارف داخلی، به ۲۲۰هزار بشکه رسید. هیأت طی تماس با اعضایون پالایشگاه‌ها، آنها را نیز برای تصفیه نفت مصرفی آماده کرد و با صدور اعلامیه‌ای، آمادگی آغاز به کار پالایشگاه‌ها را صادر کرد. دومین خبر پیروزی هیأت، در ۳۰دی‌ماه منتشر شد که پالایشگاه آبادان، تولیدات خود را به ۲۴۰هزار بشکه در روز رساند و با درخواست هیأت قرار شد که تولیدات خود را برای مصارف داخلی، به ۳۶۰هزار بشکه در روز برساند.

۲-۲) مذاکره با سران ارتش

اولین تماس‌های جدی شووری انقلاب با برخی از اعضای شورا، در روز شنبه ۳بهمن۱۳۵۷، مهدی سازگان در کنفرانسی مطبوعاتی اعلام کرد که درباره مسائل آینده کشور، مذاکراتی غیررسمی و دوستانه، بین دولت بختیار و شخصیت‌های جناح مخالف که می‌توانند بالقوه از اعضای شوری انقلاب باشند، صورت گرفته است. موضوعات اصلی مذاکرات شووری انقلاب با بختیار، عبارت بودند از:متقاعد کردن بختیار به استعفا از نخست‌وزیری و همبستگی با انقلاب اسلامی، انتقال در دوره‌ای شکل یافت که حوادثی نظیر قیام ۱۷شهریور، تأثیر بسزایی در اوج‌گیری مبارزات مردم با رژیم پهلوی داشت. یکی از نمادهای این تأثیر را در مدیریت اعتصابات و به شرح ذیل باید دید:

ب) دوران گذار

مهم‌ترین فعالیت‌های شووری انقلاب که تأثیر محسوسی در اداره جامعه داشت، در دوران گذار صورت گرفت. در این دوران شووری انقلاب باید با اهتمام هر چه تمام‌تر، نهادهای جدید برآمده از انقلاب اسلامی را، پایه‌ریزی و راه‌اندازی کرده و زمینه‌های ثبات نظام سیاسی نوین را فراهم می‌آورد. این امر مهم، به طرق ذیل صورت گرفت:

۱) تشکیل دولت موقت

یکی از اهداف تأسیس شورای انقلاب و وظایف آن که اهمیت و حساسیت فراوانی نیز داشت،

تأسیس دولت موقت یا دولت انتقالی، به‌منظور گذار از نظام سلطنتی به نظام جمهوری اسلامی و تأسیس نهادهای سیاسی و قانونی نظام جدید بود. نخستین قدم یعنی انتخاب دولت موقت، با مشورت شووری انقلاب صورت پذیرفت. در شب پانزدهم بهمن۱۳۵۷، امام خمینی(ره) شووری انقلاب را برای راینزی و مذاکره فراخواند. در این جلسه که از ساعت ۱۷تا۲۲شب در پیت درهای بسته ادامه یافت، نخست‌وزیری بازرگان تصویب شد. صبح روز پانزدهم، یکی از اعضای بیت‌امام خبر نخست‌وزیری بازرگان را منتشر کرد. امام خمینی(ره) در حکم نخست‌وزیری و سخنرانی معارفه تصریح کردند که نخست‌وزیری آقای بازرگان به پیشنهاد شوری انقلاب اسلامی بوده است. بدین ترتب، شووری انقلاب نقش مهمی در تعیین دولت موقت داشت و امام خمینی(ره) براساس پیشنهاد آنان، این انتصاب را انجام داد.

۲) قانونگذاری

شاید بتوان گفت وظیفه تقنین، مهم‌ترین وظیفه شوری انقلاب بوده است. در شرایطی که هیچ‌گونه مجلس قانونگذاری وجود نداشت، شووری انقلاب باید در مورد اموری تصمیم‌گیری می‌کرد که حل و فصل آنها از عهده دولت خارج بود. بنا به گفته اکبر هاشمی رفسنجانی، عمده قوانین و لوایح تصویب‌شده، «بطور کلی در جهت تضعیف مستکبری است. بدین ترتب، شووری انقلاب نقش مهمی در تعیین دولت موقت داشت و امام خمینی(ره) براساس پیشنهاد آنان، این انتصاب را انجام داد.

شاید بتوان گفت وظیفه تقنین، مهم‌ترین وظیفه شوری انقلاب بوده است. در شرایطی که هیچ‌گونه مجلس قانونگذاری وجود نداشت، شووری انقلاب باید در مورد اموری تصمیم‌گیری می‌کرد که حل و فصل آنها از عهده دولت خارج بود. بنا به گفته اکبر هاشمی رفسنجانی، عمده قوانین و لوایح تصویب‌شده، «بطور کلی در جهت تضعیف مستکبری است. بدین ترتب، شووری انقلاب نقش مهمی در تعیین دولت موقت داشت و امام خمینی(ره) براساس پیشنهاد آنان، این انتصاب را انجام داد.

۲-۲) مذاکره با امریکایی‌ها
در کنار مذاکرات و تماس‌هایی که بین شوری انقلاب و دولت بختیار و ارتش وجود داشت، مذاکراتی هم با مقامات آمریکایی در تهران در جریان بود. آیت‌الله بهشتی هدف از این مذاکرات را، در ۲مهر بیان می‌کند؛ یکی «برای خواندن دست دشمن از نزدیک» و دیگری «برای نشان دادن آگاهی سیاسی و قدرت روحی و اعتماد به نفس در صف خودمان از نزدیک». براساس خاطرات آیت‌الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی، مذاکره با سسولیوان بر محورهایی همچون سقوط رژیم پهلوی، قانون اساسی، رأی مردم، نحوه مواجهه با ارتش و پذیرش انقلاب توسط دولت‌های دیگر صورت گرفت و گزارش آن، به شووری انقلاب داده شد. به هر ترتیب مذاکره با نمایندگان آمریکا در تهران نیز یکی دیگر از اقداماتی بود که توسط شووری انقلاب در مقطع پیش از پیروزی این انقلاب صورت پذیرفت.

یکی از اهداف تأسیس شورای انقلاب و وظایف آن که اهمیت و حساسیت فراوانی نیز داشت، تأسیس دولت موقت یا دولت انتقالی، به‌منظور گذار از نظام سلطنتی به نظام جمهوری اسلامی و تأسیس نهادهای سیاسی و قانونی جدید بود. نخستین قدم یعنی انتخاب دولت موقت نیز با مشورت شوری انقلاب صورت پذیرفت

قانون اساسی، همه‌پرسی قانون اساسی، انتخابات ریاست‌جمهوری و انتخابات مجلس شورای اسلامی و صدها قانون دیگر.

ج)دوران تثبیت

در این دوران نقش شورا در انجام رفراندوم جمهوری اسلامی، مجلس خبرگان قاتون اساسی و دولت شورا قابل تأمل است.

۱) رفراندوم جمهوری اسلامی

۲۰روز پس از پیروزی انقلاب، در روزهای یازدهم و دوازدهم فروردین، نخستین نظرخواهی از ملت انجام گرفت. نقش شوری انقلاب در این رفراندوم، به‌عنوان بزرگ‌ترین و مهم‌ترین رأی‌گیری تاریخ سیاسی ایران، غیر قابل انکار بود؛ به‌ویژه آنکه تصویب لوایح مربوط به چگونگی برگزاری رفراندوم یا همه‌پرسی، از وظایف مهم شورا بود و براساس آن در موعد مقرر، رفراندوم برگزار شد و با حضور گسترده مردم، جمهوری اسلامی به‌صورت نظام حاکم بر ایران اعلام و تثبیت شد.

۲) مجلس خبرگان قانون اساسی

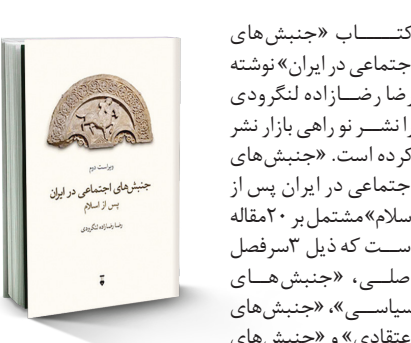
برأی بیش از ۹۸اردی‌بهشت مردم به نظام جمهوری اسلامی، زمینه برای تدوین قانون اساسی فراهم شد. آیت‌الله بهشتی در شووری انقلاب، رهبری بررسی و تنقیح پیش‌نویس قوانین را به‌عهده داشت. همه اصول پیش‌نویس در شوری انقلاب مطرح شده و پس از بحث، به تصویب می‌رسید. در واقع وظیفه شووری انقلاب در این مرحله، ایجاد اصلاحات در پیش‌نویس قانون اساسی بود. با تصویب نهایی شووری انقلاب، نسخه‌ای از پیش‌نویس قانون اساسی که توسط آیت‌الله بهشتی تصویب شده بود، برای امام در قم فرستاده شد. بنا به دستور امام، نسخه‌ای از آن به‌دست سایر مراجع هم رسید. پس از فراز و نشیب‌هایی درباره نحوه تصویب پیش‌نویس و تبدیل آن به قانون اساسی، بالاخره تشکیل مجلس خبرگان قانون اساسی در دستور کار قرار گرفت.

۳) دولت شوری انقلاب

پس از قبول استعفا ی بازرگان از سوی امام خمینی(ره)، ایشان در حکمی شووری انقلاب را موظف به اداره دولت کردند. مهم‌ترین وظایف شورا که در حکم به‌خصوص، در آن تصریح شده بود، عبارت بودند از: تهیه مقدمات قانون همه‌پرسی قانون اساسی، تهیه مقدمات انتخابات مجلس شورا اسلامی و تهیه مقدمات تعیین رئیس‌جمهور. همچنین در پایان نامه، وظیفه پاکسازی دستگاه‌های دولتی وادری ورفاه حلق طبقات مستضعف را به شورا یاد آوری کردند. درباره عملکرد شوری انقلاب، در این برهه از زمان، علی‌اکبر معین‌فر، از اعضای شورا چنین می‌گوید: «شووری انقلاب، به‌خصوص در ۱۰ماهه اخیر ابعاد از استعفا ی مهدی بازرگان، از وظایف بسیار سنگینی بر عهده داشت. علاوه بر اینکه باید مرجع قانونگذاری می‌بود و در غیاب قوه مقننه، وظایف این قوه را انجام می‌داد، وظایف قوه مجریه را هم انجام می‌داد و تعدادی از اعضای شورا، به‌عنوان مسئولین اجرایی مملکت بودند و علاوه بر آن، مسئولیت کلی کارها، بر عهده شوری انقلاب بود. بنابراین در حقیقت هم قوه مجریه و هم قوه مقننه در هم ادغام شده بود و در این مدت چنین وظیفه و بار سنگینی که مسلمان مشکلات زیادی همراه داشته و موانع زیادی در سر راه دارد، به‌عهده شورا بود و این شورا تاگزیر بود، جلسات متعددی داشته باشد و فعالیت زیادی برای از بین‌بردن این موانع و مشکلات که در هر روز به شکلی درمی‌آمدند، انجام دهد. بنابر این، غیاز از اینکه وظیفه قوه مقننه را بر عهده داشت، تاگزیر بود قوانین انقلابی و ضررتی را نیز به تصویب برساند و دیدیم که مقادیر زیادی از این قوانین تصویب شد و در حقیقت، تحولی ایجاد کرد...». برای انتخابات ریاست‌جمهوری و مجلس، همه‌چیز بر عهده شوری انقلاب بود، چون هم وظیفه تهیه قانون و هم عهده‌دار مسائل اجرایی انتخابات بود و به‌عبارتی نه‌ای جای همه نهاده‌ها محسوب می‌شد، اما به تدریج که نهادهای اساسی یکی پس از دیگری امور کشور را به‌عهده می‌گرفتند، مسئولیت و ضرورت وجودی شوری انقلاب به پایان رسید و آخرین جلسه شورا در ۲۶تیر۱۳۵۹برگزار شد.
* منابع در گروه تاریخ مشهری موجود است.

تاریخ ایران

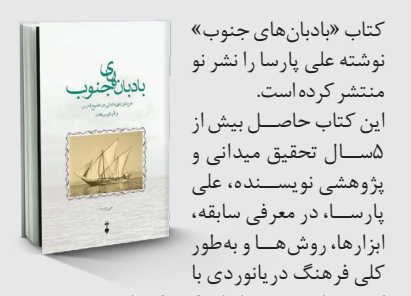
جنبش‌های اجتماعی در ایران

کتاب «جنبش‌های اجتماعی در ایران» نوشته رضا رضانژاده لنگرودی را نشر نو راهی بازار نشر کرده است. «جنبش‌های اجتماعی در ایران پس از اسلام» مشتمل بر ۲۰مقاله است که ذیل ۳سرفصل اصلی، «جنبش‌های سیاسی»، «جنبش‌های اعتقادی» و «جنبش‌های قرمطیان» را عمدتاً در فاصله قرن‌های اول تا پنجم هجری به بحث می‌گذارد؛ از ابومسلم خراسانی و مُقنن تا مرداو یح گیلی، از فرقه رُحشنه تا ابن‌مقفع و خرم‌دینسان و در آخر قرمطیان در بحرین و یمن و خراسان. نویسنده کتاب رضا رضانژاده لنگرودی با بهره‌گیری دانش‌ورانه از منابع پر شمار غربی و شرقی، تصویری چندوجهی از کششگران تاریخ‌ساز در این عصر می‌سازد که در دل تعارضات قدرت و مناقشات دینی، اقتدار و جهان‌روایی را به مبارزه می‌طلبیدند. نویسنده در یادداشتی که بر ویراست دوم کتاب نوشته، آورده است: «در سال ۱۳۸۵ کتاب جنبش‌های اجتماعی در ایران پس از اسلام چاپ شد که مجموعه‌ای از ۹مقاله بود. در چاپ مجدد این کتاب، فرصتی پیش آمد تا مؤلف مقالات مستقلی را که در چند دهه پیش در دانشنامه‌ها و مجموعه مقالات چاپ شده بودند، گردآورد و بازنگری کند و با حذف مطالب مقدماتی و تکراری و تجدیدنظر هسای لازم، به این مجموعه بیفزاید و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد.» این کتاب را نشر نو در ۴۶۳صفحه به بهای ۹هزار تومان منتشر کرده است.

تاریخ دریانوردی

بآدبان‌های جنوب

کتاب «بآدبان‌های جنوب» نوشته علی راسا را نشر نو منتشر کرده است. این کتاب حاصل بیش از شسال تحقیق میدانی و پژوهشی نویسنده، علی راسا، در معرفی سابقه، ابزارها، روش‌ها و به‌طور کلی فرهنگ در یانوردی با کشتی‌های چوبی و بادبانی است که تا مدتی پیش در جنوب ایران رایج بوده است. بسیاری از ایرانیان با این سنت دریانوردی که قرن‌ها رایج بوده است آشنایی ندارند. چه بسا بسیاری از آنان شاید شگفت‌زده شوند اگر به آنان گفته شود که هم‌میهنان آنها از هزاران سال پیش تا همین دهه ۱۳۴۰خورشیدی با کشتی‌های دست‌ساز بادبانی به سواحل هند و آفریقای قنند.

علی راساعالی اصغرزاده پارسا(زاده ۱۳۲۹) کویرنورد و دریانورد ایرانی است. او هم‌اکنون عضو علی‌البدل هیأت مدیره انجمن انفورماتیک ایران و عضو هیأت امنای بنیاد علمی زیر کراده‌است، او سابقاً به‌مدت ۳سال سر‌دبیر مجله تخصصی گزارش کامپیوتر (از: انتشارات انجمن انفورماتیک ایران) بوده است. پارسا همچنین از پشتیبانان قدیمی ویکی‌پدیای فارسی است.

نشر نو کتاب «بآدبان‌های جنوب» نوشته علی راسا را در ۲۴۰صفحه منتشر کرده است.

تاریخ جهان

توپ‌های‌ماه‌اوت

«توپ‌های‌ماه‌اوت» بر نخستین‌ماه جنگ جهانی اول که در اوت ۱۹۱۴ شروع شد و ۴سال به طول انجامید تمرکز دارد؛ جنگی خانمان‌برانداز که میلیون‌ها کشته بر جای گذاشت. باربارا تاکنن، نویسنده این کتاب با جزئیاتی دقیق رویدادها و تصمیماتی را که منجر به این جنگ شد، شرح می‌دهد و سپس به تشریح توانایی‌های نظامی کشورهای شرکت‌کننده در جنگ و سابقه این توانایی‌ها می‌پردازد. او مردانی را روشکافی می‌کند که این جنگ را رقم زدند و آنچه را در کابینه‌ها و ستادها و جبهه‌ها گذشت روایت می‌کند؛ جنگی که به اقاره کشید و ارتش‌های ۴قاره در آن جنگیدند؛ نقطه‌ای از تاریخ که دنیای مدرن آغاز می‌شود و قرن نوزدهم پایان می‌گیرد. این کتاب سال ۱۹۶۳ جایزه پولیتزر را برای نویسنده‌اش به ارمغان آورد و جان اف کندی، رئیس‌جمهوری وقت ایالات متحده آمریکا روزگاری به تمامی اعضای کابینه و فرماندهان ارتش کشورش توصیه کرده بود حتماً آن را بخوانند. محمد قائد، مترجم اثر، در مقدمه کتاب نوشته است: این اثر روایت فاجعه‌ای است که در استفاده از فناوری قرن بیستم باطرز فکر و تاکتیک‌های قرن نوزدهم حتی پیش از آن رخ داد. وقتی ابزار مدرن گرفتار در دست آدم‌های قدیمی، جنگی را سامان می‌دهد که قرار بود فتح‌الفتح باشد اما تمام مسائلی که انتظار می‌رفت با عملیات برق‌آسا حل شود، ماند برای جنگ بعدی و رقابت‌های اقتصادی و کینه‌های قومی ازروای ابتدای آن قرن. ۲۰سال پس از پایان جنگ جهانی اول بار دیگر شدیدتر از کتاب پیش‌بین زده.

نشر ماهی این کتاب ۲۴تیر۱۳۵۹برگزار شد.
تومان منتشر کرده است.